

- *Про фінансування НАН України у 2016 році (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАЊ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ 20 січня 2016 року

На позачерговому засіданні Президії НАН України члени Президії НАН України та запрошені розглянули питання щодо фінансового забезпечення діяльності Академії у поточному році. У вступному слові президент НАН України академік НАН України Борис Євгенович Патон підкреслив, що у зв'язку зі значним погіршенням бюджетного фінансування академічної наукової сфери необхідно визначити першочергові завдання установ НАН України на найближчу перспективу та затвердити заходи, що мають на меті концентрування ресурсів на подальшому розвитку пріоритетних напрямів досліджень, раціональному та економному витрачанні бюджетних коштів і збереженні провідних наукових шкіл.

Далі учасники заслухали доповідь головного вченого секретаря НАН України академіка НАН України Вячеслава Леонідовича Богданова «Про фінансування НАН України у 2016 році».

Стенограма доповіді

Шановні колеги!

Перш ніж проінформувати вас про стан та перспективи фінансування НАН України у поточному 2016 р., дозвольте стисло нагадати про бюджетне забезпечення її діяльності протягом останнього періоду. Як видно з рис. 1, після певного періоду досить помітного нарощування обсягів бюджетних асигнувань Академії у «нульових» роках, завдяки чому вдалося суттєво оновити парк наукового обладнання, створити мережу центрів колективного користування, розвинути інформаційну інфраструктуру та помітно збільшити обсяги програмно-цільової та конкурсної тематики, на початку 2010-х років почали спостерігатися процеси зниження динаміки фінансування НАН України.

Хоча обсяги бюджетних асигнувань у 2010–2013 рр. в абсолютних цифрах ще збільшувалися, це зростання вже не покривало темпів інфляції і, відповідно, темпів підвищення розмірів

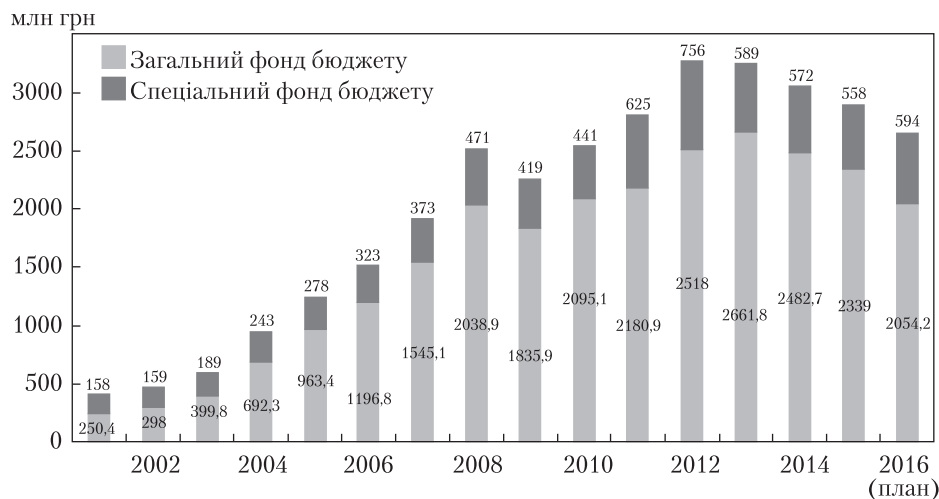

Рис. 1. Динаміка фінансування НАН України з Держбюджету України у 2001–2016 рр.

заробітної плати і комунальних тарифів. У цей період також практично припинилося виділення капітальних видатків на унікальні наукові прилади, обладнання та службове житло. Така ситуація навіть призвела до необхідності проведення на початку 2012 р. спеціального засідання Президії НАН України, на якому було детально обговорено питання діяльності установ Академії в умовах недостатнього бюджетного фінансування та затверджено розгорнуті заходи із забезпечення ефективного та економного витрачання бюджетних коштів.

У 2014–2015 рр. у зв'язку з відомими подіями фінансування Академії різко погіршилося. Зокрема, тільки у 2014 р. відбулося два секвестри бюджету НАН України, ще один було проведено впродовж минулого року і остаточно в 2015 р. Академія отримала 2 млрд 339 млн грн, що на 323 млн грн менше від обсягів фінансування 2013 р. І це при тому, що і початково затверджених у держбюджетах обсягів було вкрай недостатньо для покриття навіть мінімальних потреб академічних установ.

Слід також зазначити, що динаміка надходжень до спеціального фонду держбюджету інститутів Академії, тобто обсягів їх позабюджетних коштів, у цей період певним чином корелювала з динамікою надходжень до загального фонду держбюджету, а саме: спочатку

відбувалося зростання як абсолютних значень цих коштів, так і їх частки у загальному фінансуванні (до 23% від усіх надходжень у 2012 р.), а потім почав спостерігатися їх помітний спад.

В останні два роки практично було згорнуто систему державних цільових науково-технічних програм. У 2015 р. установи Академії виконували лише одну таку програму.

Разом з погіршенням фінансового забезпечення стали помітними негативні тенденції і в кадровому забезпеченні Академії, зокрема в поповненні її установ молодими науковцями (рис. 2). До речі, в нещодавно опублікованій статті співробітників Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України наведено цифри щодо кадрового забезпечення вітчизняної наукової сфери, з яких випливає, що внаслідок чотириразового (починаючи з 1991 р.) скорочення кількості науковців нинішня чисельність дослідників в Україні в перерахунку на душу населення майже втричі нижча, ніж у середньому в країнах ЄС, і є найнижчою у Європі.

Тепер щодо Державного бюджету поточного року стосовно НАН України. Процес формування цього річного проекту Держбюджету розпочався наприкінці липня минулого року

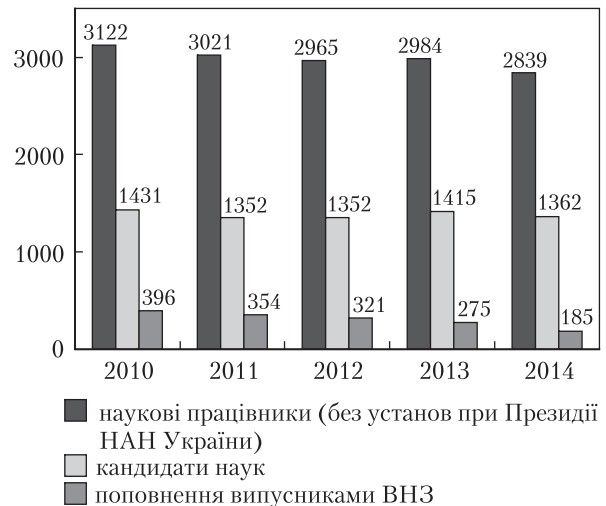
і після традиційних нарад у Міністерстві фінансів України у вересні Академії були доведені граничні обсяги видатків у загальній сумі 2 млрд 726 млн грн. Ці обсяги, принаймні, дозволяли проіндексувати наявний фонд оплати праці та комунальні видатки відповідно до рівня інфляції.

Проте 30 листопада без будь-яких обговорень і нарад з головними розпорядниками бюджетних коштів на сайті Мінфіну було розміщено новий варіант проекту Закону «Про Державний бюджет України на 2016 рік», який передбачав, зокрема, радикальні зміни в академічному секторі науки. Так, було запропоновано механічне приєднання всіх галузевих академій наук до Національної академії наук з подальшим підпорядкуванням об'єднаної Академії Міністерству освіти і науки України на правах відповідального виконавця бюджетних програм, тобто з позбавленням Академії статусу головного розпорядника бюджетних коштів. Також було заплановано зменшення обсягів фінансування академічної науки з минулорічних 5,1 млрд грн до 2,85 млрд грн. Планувалося передати Лікарню для вчених, клініку НАМН України, а також освітянські заклади галузевих академій до відповідних міністерств. Крім того, одним із законопроектів, який подавався на розгляд Верховної Ради України разом з проектом Державного бюджету, передбачалося припинення у 2016 р. виплат будь-яких пенсій тим науковцям, які продовжують працювати на наукових посадах. Розглядалася також пропозиція щодо поновлення земельного податку для наукових закладів.

З метою недопущення подібного розвитку подій президенти НАН України та національних галузевих академій наук звернулися до Президента України, Верховної Ради і Кабінету Міністрів з переконливим клопотанням не допустити втілення в життя зазначених «новацій», які, без жодного сумніву, зруйнували б наукову систему країни. Президент НАН України академік Б.Є. Патон мав розмови з цього приводу з Головою Верховної Ради України, головами комітетів з питань науки та освіти і з питань бюджету, були розповсюджені звернен-

а

б

Рис. 2. Кадрове забезпечення НАН України у 2010–2014 рр.: а – загальна чисельність працівників академічних установ; б – чисельність працівників віком до 35 років

ня до керівників усіх парламентських фракцій та груп, цілого ряду народних депутатів.

Слід відзначити активну громадянську позицію, яку в цій надзвичайно складній ситуації проявили колективи академічних установ, профспілкові організації, молоді науковці. Вони провели протестні акції під стінами Кабінету Міністрів України.

Завдяки цим діям вдалося домогтися зняття найбільш одіозних пропозицій. За Національ-

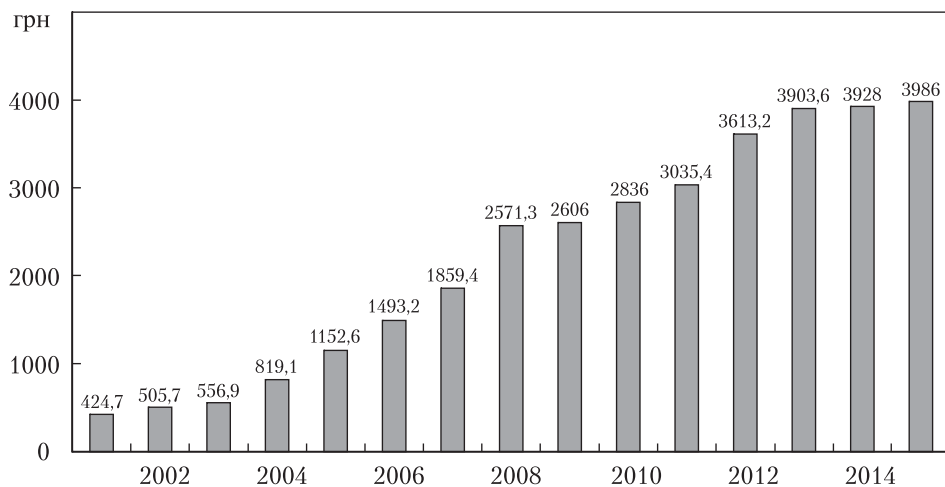

Рис. 3. Середньомісячна заробітна плата працівників НАН України у 2001–2015 рр.

ною академією наук, як і за галузевими академіями, збережено статус самоврядних організацій, головних розпорядників бюджетних коштів; збережено пільги з виплати земельного податку; залишено в системі Академії Лікарню для вчених та освітні установи; врегульовано питання про збереження чинної системи пенсійного забезпечення працюючих науковців.

Велику роль у припиненні спроб радикального реформування наукової сфери відіграла зустріч Президента України П.О. Порошенка з керівництвом Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України, окремими науковцями й освітянами, народними депутатами, яка відбулася 25 грудня 2015 р. Під час цієї зустрічі було обговорено, зокрема, питання щодо певної оптимізації наукової системи України, підвищення її ефективності та більшої націленості на практичну віддачу, долучення українських науковців до Європейського дослідницького простору. На зустрічі Президент оголосив про своє рішення підписати прийнятий наприкінці листопада новий Закон «Про наукову та науково-технічну діяльність».

Що ж стосується обсягів фінансування Академії у новому бюджетному році, то тут, відверто кажучи, домогтися помітного поліпшення ситуації порівняно з попередніми ро-

ками не вдалося. Прийнятим Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» на фінансування НАН України передбачено лише 2 млрд 54 млн грн, що на 725 млн грн менше від мінімально необхідних обсягів і на 284,8 млн грн, або на 12,2 %, менше від фінансування 2015 р. Навіть якщо врахувати зниження з 1 січня 2016 р. ставки єдиного соціального внеску, тобто нарахувань на зарплату, з 36,3 до 22 %, маємо реальне зменшення бюджетного фінансування Академії порівняно з минулим роком на 4 %.

Найбільше скорочення обсягів фінансування — з 2 млрд 202 млн грн у 2015 р. до 1 млрд 913 млн грн у 2016 р., тобто майже на 290 млн грн, відбулося за основною бюджетною програмою, за якою науковими установами здійснюються видатки на проведення фундаментальних і прикладних досліджень.

Водночас тільки для забезпечення виплат заробітної плати та нарахувань на неї згідно із затвердженими нормами щодо сумарного підвищення зарплат у річному вимірі на 28 % та згаданого вище зменшення єдиного соціального внеску, що веде до збільшення на 14,5 % видатків на фонд оплати праці, установам Академії потрібно 2 млрд 174 млн грн. Ще мінімум 160 млн грн необхідно на оплату комунальних платежів за новими тарифами.

До речі, слід зазначити, що хоча номінальна зарплата згідно зі збільшенням ставки першого тарифного розряду ЄТС зросла у минулому році на 30 %, середньомісячна заробітна плата працівників Академії у зв'язку з критично недостатніми обсягами фінансування установ на виплату зарплат і надбавок майже не змінилася (рис. 3) і на кінець минулого року становила 3 986 грн, що навіть менше за середню заробітну плату по економіці. Разом з тим у 2015 р. частка зарплати і комунальних платежів у структурі видатків академічних установ із загального фонду держбюджету сягнула максимальних показників і становила 93 % (рис. 4).

Оскільки бюджет було прийнято тільки наприкінці минулого року, Мінфін довів головним розпорядникам тимчасові розподіли коштів на I квартал поточного року. Для Академії ці тимчасові обсяги фінансування на I квартал становлять 418,6 млн грн, або лише 21,8 % від планової річної суми поточного року. Порівняно з таким самим періодом 2015 р. ця сума становить 79,7 %. Очікується, що в лютому вже стануть відомі річні показники, і сподіваємося, що тоді видатки на лютий і березень будуть дещо скориговані в бік збільшення.

Отже, ситуація з фінансуванням НАН України, як і галузевих академій наук, та, очевидно, й усієї, так би мовити, «гуманітарної» сфери країни вкрай складна, якщо не сказати драматична. Зрозуміло, що ми маємо надати обґрунтовані пропозиції щодо збільшення обсягів фінансування Академії при внесенні змін до бюджету, і найближчим часом це буде зроблено. Тим більше, що згідно з прикінцевими положеннями Закону про Держбюджет зведені пропозиції про зміни до бюджету подаються Мінфіном до 1 березня. Будемо продовжувати також активну роботу із супроводження пропозицій Академії на рівні Уряду та Парламенту. Зараз налагоджується більш тісна і ділова співпраця з Міністерством освіти і науки України. Сподіваємося, що МОН, як і Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти, підтримуватиме Академію під час розгляду зазначених змін до бюджету, але, як усі ми

Рис. 4. Частка видатків із загального фонду держбюджету на виплату заробітної плати з нарахуваннями працівникам НАН України та стипендій, а також на оплату комунальних послуг у 2010–2015 рр.

розуміємо, очікувати суттєвого поліпшення ситуації з бюджетним фінансуванням НАН України, з огляду на складну економічну ситуацію в країні, цього року не варто.

Отже, за нинішніх обставин очевидно, що немає інших реальних шляхів поліпшення фінансової ситуації установ Академії, як більш рішучі, ніж досі, дії з оптимізації їх мережі, залучення установами позабюджетних надходжень, перегляду внутрішньої структури і, на жаль, скорочення чисельності співробітників. У зв'язку з цим слід також зазначити, що на виконання статті 28 Закону про Державний бюджет та відповідного доручення Уряду Національна та галузеві академії наук мають здійснити таку роботу і до 1 серпня 2016 р. відзвітувати про її виконання.

Як уже зазначалося вище, питома вага надходжень до спеціального фонду академічних установ в останні роки становила в середньому близько 1/5 від загального обсягу фінансування. Причому, якщо за період з 2010 по 2012 р. ці надходження зросли з 441,2 млн грн до 756,3 млн грн, то вже у 2014 р. вони зменшилися до 571,8 млн грн, а за 9 місяців 2015 р. становили лише 396,7 млн грн.

Зараз майже половину всіх надходжень спеціального фонду становлять надходження від

Рис. 5. Обсяг надходження коштів до спеціального фонду установ НАН України в 2010–2014 рр.

проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за рахунок коштів організацій-замовників, проведення наукової експертизи, розроблення програмних продуктів для науково-дослідних, освітніх та інших цілей, значно меншу частку — надходження від надання приміщень в оренду. Дані про обсяги та структуру надходжень до спеціального фонду наведено на рис. 5.

Особливо слід підкреслити важливість подальшого розвитку співпраці з великими підприємствами, які потребують серйозного наукового забезпечення. Позитивним прикладом останніх років у цьому плані, крім співпраці з НАЕК «Енергоатом» та ДП «АНТОНОВ», є нарощування обсягів робіт установ Академії в інтересах КБ «Південне». Найближчим часом планується проведення спільних засідань з обговорення питань співробітництва з Укроборонпромом та НАК «Нафтогаз України».

Деякі академічні установи, незважаючи на складну економічну ситуацію, все ж знаходять можливості для ефективного впровадження своїх розробок. Найактивніше залучали позабюджетні джерела фінансування установи відділень ядерної фізики та енергетики, фізико-технічних проблем матеріалознавства і загальної біології.

Ще одним важливим джерелом власних надходжень установ, питома вага якого в за-

гальному обсязі надходжень до спеціального фонду традиційно становить 20–25%, є надання в оренду тимчасово вільних площ. Таку практику, зважаючи на нинішні фінансові умови, доцільно зберегти, але перевагу в орендних відносинах слід надавати насамперед тим суб'єктам господарювання, з якими можливо розвивати взаємовигідну співпрацю у науково-впровадjuвальній та інноваційній сферах діяльності.

До речі, в новому законі про наукову та науково-технічну діяльність передбачено більшу свободу інститутів у використанні залучених коштів, зокрема можливість розміщення їх у державних банківських установах. Про необхідність таких рішень давно говорили директори установ, і тепер ці нові можливості потрібно ефективно використати. При цьому юридичні, фінансові та бухгалтерські служби апарату Президії НАН України мають надавати адміністраціям установ усю необхідну консультативну допомогу з цих питань.

Ще більшої актуальності набуває зараз питання отримання грантового фінансування, насамперед міжнародного. Держава через Міністерство освіти і науки України, починаючи з цього року, робить досить суттєві фінансові внески в програму Європейської комісії «Горизонт-2020» (у бюджеті 2016 р. на ці цілі передбачено 252,8 млн грн) і тому вимагає ефективної участі наших науковців у відповідних конкурсах. На сьогодні академічні установи мають у своєму здобутку понад 20 проектів за цією програмою на суму близько 2 млн євро, але серед українських організацій — переможців конкурсів установи Академії становлять лише третину. Причому активність академічних установ щодо участі в цих конкурсах дуже різна. Приміром, «найуспішнішими» виявилися науковці Донецького фізико-технічного інституту ім. О.О. Галкіна, які отримали 4 позитивні результати на подані заявки, та Інституту космічних досліджень, які здобули 2 гранти. Зрозуміло, що кількість поданих заявок була набагато більшою і конкурси ще тривають, але, безумовно, активність установ Академії

щодо отримання грантів слід значно посилити. Крім того, через спеціальні конкурси програми «Горизонт-2020» потрібно шукати й можливості для модернізації наукового обладнання та забезпечення діяльності центрів колективного користування. Узагалі, участь у цій програмі має бути в центрі уваги всіх керівників інститутів та бюро відділень.

Дуже важливим заходом є подальша оптимізація мережі установ Академії. Слід зазначити, що з 1990 р. кількість наукових установ НАН України зросла вдвічі — з 84 до 168. Це було пов'язано насамперед з необхідністю наукового забезпечення розвитку України як незалежної держави, наукового супроводу таких ключових галузей, як енергетика, особливо ядерна енергетика, екологія, соціогуманітарна сфера. Часто нові установи від'єднувалися від «материнських» з метою їх певної переорієнтації та посилення тих чи інших наукових напрямів.

Нині, на тлі скрутного фінансового становища, постає питання про певну «критичну переоцінку» цих процесів. Секції та відділення наук мають реально оцінити, які з установ довели свою життєздатність і затребуваність, а які потребують реорганізації, приєднання до інших інститутів чи взагалі ліквідації.

Для цього передусім потрібно дати об'єктивну оцінку нинішнього стану та рівня діяльності всіх академічних установ. Причому це не має бути одноразова акція. Вже практично завершено розроблення нової методики оцінювання, яка враховує європейський досвід. Після апробації та остаточного затвердження її можна і потрібно використовувати на постійній основі для моніторингу діяльності наукових установ та оптимізації їх структури й мережі.

Варто критично переглянути і мережу установ при Президії НАН України. Деякі з них зараз мають досить вузькоспеціалізований характер і не виконують жодних загальноакадемічних функцій. Необхідно розглянути питання про можливу передачу цих установ у структуру відповідних відділень з подальшою, за необхідності, реорганізацією їх шляхом приєднання до тих чи інших інститутів.

Оптимізація мережі установ матиме також позитивний ефект, пов'язаний з відповідним скороченням видатків на управлінський та обслуговуючий персонал.

Тепер щодо скорочення чисельності співробітників. Уже минулого року більша частина установ Академії вимушено перейшла на ті чи інші режими неповного робочого тижня, співробітників відправляли в неоплачувані відпустки. Багато інститутів тривалий час працювали по 4 робочі дні на тиждень, а деякі взагалі перейшли на «триденку». Продовжувати таку практику, а тим більше її розширювати, недоцільно і нерационально. Тому на найближчий час першочерговим завданням установ Академії є перегляд їхньої структури, ліквідація неефективних структурних підрозділів та скорочення персоналу. Є інститути, які вже провели в попередні роки серйозну роботу з оптимізації чисельності своїх працівників, проте, визнаємо відверто, їх не так багато.

Скорочення — це непросте і делікатне питання, але без його вирішення не обійтися. При цьому потрібно враховувати, що останніми роками окремі інститути завдяки активній роботі з підготовки наукових кадрів значно підвищили рівень кваліфікації своїх науковців, зокрема, збільшили чисельність докторів наук, залучили багато молодих науковців. Тому підходити до проблеми скорочення слід диференційовано, щоб не сталося так, що інститути, які й раніше проявляли ініціативу та принциповість у цьому питанні, у результаті першими ж і постраждають. Необхідно зважати також і на розрив поколінь, зумовлений ситуацією в країні в 1990-ті роки, внаслідок чого в багатьох установах практично немає 40–50-річних науковців. З огляду на це, слід докласти зусиль для збереження наукового «ядра» таких інститутів — визначних учених старшого покоління, які мають передавати свої знання молодим науковцям. Необхідно також провести реорганізацію та істотне скорочення апарату Президії НАН України.

Коротко зупинюся на питанні організації досліджень. Восени минулого року було ухва-

лено рішення Президії НАН України, згідно з яким секціям і відділенням доручалося критично оцінити необхідність продовження програм, що закінчилися в 2015 р. Незважаючи на ці установки, виконавці програм традиційно звертаються з пропозиціями щодо продовження їх виконання. Зрозуміло, що є програми, такі як, наприклад, «Ресурс», програми з наукового супроводу ядерної енергетики, розвитку мінерально-сировинної бази, енергетичного співробітництва між Україною і ЄС та деякі інші, які не лише не втратили своєї актуальності, а навіть набули ще більшої ваги. Однак у нинішніх скрутних умовах від продовження виконання деяких програм можна було б утриматися, не кажучи вже про започаткування нових програм. Варто продовжувати чи відкривати лише ті програми, виконання яких може дати дійсно значущі результати, зрозумілі не лише у вузьких колах фахового середовища. При цьому вивільнені фінансові ресурси можна спрямувати на виконання науково-технічних проектів та завдань цільової програми з підвищення обороноздатності, реалізація яких у перспективі може мати реальний економічний і соціальний ефект.

Насамкінець щодо розподілу базового бюджетного фінансування. Відділення НАН України вже внесли пропозиції щодо такого розподілу між інститутами, і їх аналіз свідчить, що ці пропозиції практично збігаються з розподілами попередніх років. Тоді як при визначенні базового фінансування тієї чи іншої установи дедалі нагальнішою стає потреба у врахуванні роботи з підготовки кадрів вищої кваліфікації, про що вже йшлося. Потрібно за рахунок певного збільшення частки у базовому фінансуванні відділення стимулювати ті інститути, які впродовж тривалого часу мають добрі показники з госпдоговірних робіт, з впровадження своїх розробок. Отже, необхідно ще раз ретельно проаналізувати ситуацію і до кінця цього місяця внести необхідні корективи в зазначені розподіли.

Дякую за увагу.

* * *

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, перший віце-президент НАН України академік НАН України А.Г. Наумовець, віце-президент НАН України академік НАН України В.Г. Кошечко, віце-президент НАН України академік НАН України С.І. Пирожков, директор Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України академік НАН України Ю.М. Солонін, директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України В.М. Геєць, директор Інституту проблем реєстрації інформації НАН України академік НАН України В.В. Петров, директор Державної установи «Інститут еволюційної екології НАН України» академік НАН України В.Г. Радченко, директор Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України член-кореспондент НАН України Р.М. Кушнір, директор Інституту фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН України член-кореспондент НАН України О.Є. Беляєв, директор Інституту фізики конденсованих систем НАН України академік НАН України І.М. Мриглод, директор Інституту проблем міцності ім. Г.С. Писаренка НАН України член-кореспондент НАН України В.В. Харченко, голова Північно-Східного наукового центру НАН України та МОН України академік НАН України В.П. Семиноженко, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків, голова Західного наукового центру НАН України та МОН України, директор Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України академік НАН України З.Т. Назарчук, директор Інституту проблем математичних машин і систем НАН України академік НАН України А.О. Морозов, голова профспілки працівників НАН України кандидат філософських наук А.І. Широков.

У виступах було детально обговорено стан та перспективи бюджетного фінансування Академії у поточному році. Основна увага зосереджувалася на затвердженні заходів із за-

безпечення ефективної роботи академічних установ у нинішніх умовах, які мають бути спрямовані на подальший розвиток пріоритетних напрямів досліджень та раціональне і економне витрачання бюджетних коштів.

Зазначалося, що ситуація з бюджетним фінансуванням Академії у поточному році є вкрай непростою. Незважаючи на це, головним завданням Академії та її установ у цих умовах залишається продовження виконання на високому науковому рівні досліджень та розробок, широке впровадження їх результатів.

Крім того, в умовах недостатнього бюджетного фінансування першочерговим завданням секцій, відділень та установ є найбільш ефективне використання наявних бюджетних асигнувань, їх концентрація на пріоритетних наукових напрямках та важливих для держави розробках, а також активний пошук додаткових джерел фінансування.

Не менш актуальним завданням є вжиття заходів, які дозволять реально економити бюджетні кошти, в тому числі «непопулярних». Мається на увазі насамперед оптимізація мережі академічних установ, детальний перегляд їхньої внутрішньої структури та скорочення чисельності працюючих. Дуже важливим при

цьому є збереження в установах провідних наукових шкіл, які створювалися протягом багатьох років зусиллями кількох поколінь учених. Необхідно також максимально зосередитися на вирішенні соціальних питань, зокрема на забезпеченні виплати співробітникам заробітної плати на рівні, визначеному урядовими рішеннями.

Академік НАН України Б.Є. Патон наголосив на необхідності розширення співпраці науки з бізнесом, посилення уваги до інноваційних процесів, усебічної підтримки громадських заходів НАН України.

Президія НАН України запевнила, що керівництво Академії продовжуватиме докласти всіх можливих зусиль для збільшення обсягів фінансування НАН України при коригуванні бюджету. Було наголошено, що всім науковцям Академії необхідно, незважаючи на труднощі, наполегливо працювати, проводити дослідження на високому рівні та робити вагомий внесок у стабілізацію і розвиток економіки країни, підвищення її обороноздатності.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

*Секретаріат
Президії НАН України*